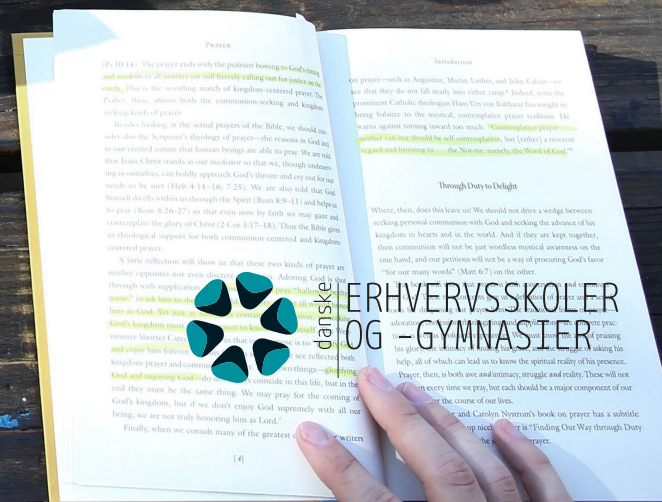

Analyse-sammendrag
september 2022
Ved Danske Erhvervsskoler og -Gymnasier
I samarbejde med 25 partnerskoler

Unge valgvejse mod HHX og HTX

Sammendrag af adfærdsanalyse om
kendskab, påvirkninger og overvejelser
i forbindelse med valg af gymnasieretning.

DANSKE
ERHVERVSSKOLER
OG GYMNASIER

Forord

Erhvervsskolerne udbyder to erhvervsgymnasiale uddannelser (HHX og HTX) med hver deres faglige profil.

De unges søgning mod de erhvervsgymnasiale uddannelser har været stabil henover de seneste år, og der er tendens til, at søgningen til HTX er faldende, og derfor er der grobund for at undersøge om og hvordan, erhvervsskolerne kan gøre mere for at tiltrække elever til HHX og HTX.

HHX og HTX har en helt central og relevant kompetence- og dannelsesprofil, som adskiller sig fra andre gymnasiale uddannelser ved i høj grad at være erhvervs- og praksisrettet. Profilen er uddannelsernes DNA, men ofte overset for folk uden for vores verden. Det gælder fx, når de unge og deres forældre står over for at vælge en ungdomsuddannelse. Øget tiltrækning kræver imidlertid indgående forståelse for denne målgruppe af elever, der vælger disse gymnasieretninger. Dette for at forstå deres valg eller fravalg.

Denne undersøgelse er derfor vigtig, da den giver aktuel, relevant og betydningsfuld indsigt i de unges overvejelser og begrundelser for at vælge gymnasieretning og gymnasium.

Når vi ved, hvad de unge mennesker overvejer, og hvad der lægger til grund for deres valg, har vi mulighed for at give dem en bedre baggrund for at vælge på et oplyst grundlag. Vi kan synliggøre vores uddannelser og deres særpræg. Vi kan vise, at mange unge på HHX og HTX ender på et uddannelsessted, hvor de trives fagligt og socialt. Og hvor de ikke mindst danner sig et fundament til deres videre uddannelses- og dannelsesrejse.

Analysen kan samlet set bidrage til at give skolerne redskaber til målrettet at nå flere unge og deres forældre. Dels skal fokus være at øge kendskabet til uddannelserne og dels til at få flere unge til at vælge en erhvervsgymnasial uddannelse - med udgangspunkt i de mange styrker uddannelserne har, især uddannelsernes erhvervs- og praksisrettede fokus.

Jesper Nielsen

Direktør for Danske Erhvervsskoler og -Gymnasier.

Undersøgelsens formål og datagrundlag

Undersøgelsens datagrundlag

1.g-elever på HHX, HTX og STX

4.900 besvarelser på spørgeskema
24 fokusgrubeinterviews

Brobygningselever på HHX og HTX

1.595 besvarelser på spørgeskema
15 fokusgrubeinterviews

Familier der har en ung i 9. klasse

9 interviews

Observationer og dokumentanalyse/ desk research

3 observationer af vejledning i grundskolen.
Dokumenter fra UU-vejledningen, bredt
geografisk repræsenteret.

Denne pixi-udgave viser overordnede fund fra rapporten 'Unge valgretse mod HHX og HTX'. Analysen skaber ny viden om, hvordan de nuværende ungdomsårgange **oplever** de erhvervs-gymnasiale uddannelser, og hvad der **påvirker deres overvejelser** på valgretsen. Analysen afdækker:

- De unges beslutningsproces
- Influerende personer
- Kriterier for at betragte en gymnasieretning som et relevant og attraktivt valg
- Hvordan HHX og HTX adskiller sig fra hinanden og fra STX, set med de unges øjne.

Undersøgelsen bygger på omfattende kvantitative og kvalitative data. Det har været vigtigt at indsamle data med så mange facetter som muligt, således at der gives indblik i de **tidspunkter, begivenheder og personer**, der påvirker valgprocessen. Dette for at give de bedste forudsætninger for videre arbejde med, og udvikling af, tiltrækning til HHX og HTX.

Nedenstående figur 1 viser fordelingen af informanter på gymnasieretninger. Endvidere ses herunder et overblik over den geografiske repræsentativitet af fokusgrubeinterviews med 1.g-elever.

Figur 1. Fordeling på gymnasieretninger.

Hvilken gymnasieretning går du på?
4.900 informanter

Figur 2. Geografisk fordeling af kvalitative data.

Fordelingen af 24 fokusgrubeinterviews med 1.g-elever på HHX, HTX og STX.

Valgproces og influenter

Unge er påvirkelige i valget gennem hele udskolingen

Under den kvalitative dataindsamling er informanterne blevet bedt om at udpege specifikke milepæle i beslutningsprocessen. Denne viden er sammenholdt med den øvrige data i undersøgelsen for at vise både bred og dybdegående indsigt i de unges overvejelser og adfærd i forbindelse med valg af HHX, HTX og STX.

Helt overordnet set går overvejelser og tvivl ofte på gymnasieretningen, hvorefter der tages højde for valg af specifik skole. For 65 % af informanterne har det været vigtigere at **prioritere en bestemt gymnasieretning** over en specifik skole. Mange informanter har relativt tidligt sporet sig ind på ønsket om at gå på gymnasiet. De ligger sig dog først senere fast på valg af den endelige gymnasieretning.

Resultaterne viser, at mange informanter allerede i 7. og 8. klasse har øjnene rettet mod deres nuværende gymnasieretning og anser dette for at være et relevant og attraktivt valg. Dette ses af figur 3, som er mapping fra undersøgelsens kvalitative data for 1.g-elever på HHX, HTX og STX. For langt de fleste informanter er der dog **nogle år, hvor de er påvirkelige** i deres valg. Den egentlige beslutning træffes i de fleste tilfælde i 9. eller 10. klasse, alt efter hvornår grundskolen afsluttes. Data viser, at overvejelser og valg, til en vis grad, er påvirket af systemets fremgang. Igennem vejledningen forventes det, at de unge begynder at overveje deres uddannelsesvalg omkring 7. og 8. klasse. Det forventes samtidig, at de søger om optagelse på en bestemt dato. For en del af informanterne føler de sig først sikre i valget langt senere i forløbet. Nogle informanter træffer endda først deres **endelige beslutning igennem grundforløbet**.

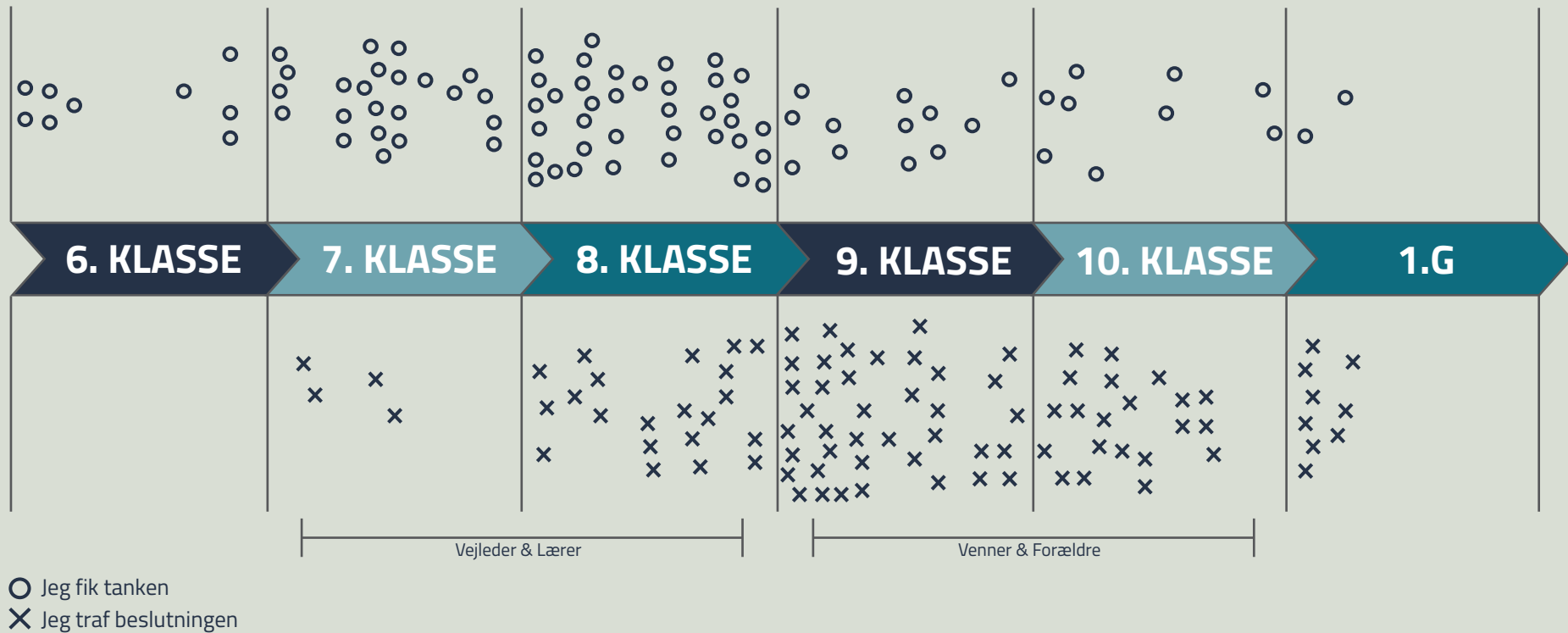
Fire vigtige influentgrupper påvirker beslutningsforløbet

Af figur 3 ses det, at der er fire persongrupper, som har indflydelse på de unges valg af gymnasieretning. Vejledere og lærere har særligt indflydelse igennem overvejelserprocessen i 7. og 8. klasse, hvor informanterne søger viden relativt bredt. Her afsøger de muligheder, interesser og fremtidsplaner. Forældre, søskende og venner påvirker særligt på de tidspunkter, hvor de unge nærmer sig valget.

Figur 3. Beslutningsforløb

Mapping af informanternes proces fra de selv oplever at have gjort sig de første tanker, om det valg de ender med at træffe, til den endelige beslutning tages. Herunder, hvem der påvirker på hvilke tidspunkter.

Beslutningsforløb for valg af gymnasieretning

”

Vejlederne snakkede mest om STX, når de snakkede gymnasier. Der var ikke særlig meget andet information. Det var meget sådan 'STX, det er den her vej, de fleste går, så det er det, vi snakker om'. Så jeg føler ikke, der var særlig meget information om HTX-uddannelsen i forhold til det andet. (...)

Den eneste, der gav mig nogle informationer om HTX, var min naturfagslærer. Hun fortalte mig især om, at HTX åbner ligeså mange døre som STX. Det var ellers noget af det, jeg var meget bekymret for.

Vejledere og lærere informerer på systemniveau

Overordnet set er der, i følge den kvalitative data, en oplevelse af, at vejledningen er relativt systemorienteret. De unge informanter oplever, at vejledningen fokuserer på de **systemmæssige krav** og forhold, der er i forbindelse med at vælge ungdomsuddannelse. Ifølge informanterne er der tre overordnede temaer for den vejledning, de unge oplever at have modtaget:

- Krav for optagelse
- Fagligt niveau
- Struktur på uddannelsen

For mange opleves det **uhåndgribeligt** at skulle tænke på struktur, optagelsesprocedurer og studieretninger. I grundskolen har man, ifølge informanterne, en relativ begrænset tidshorisont i forhold til at kunne forestille sig ønsker for fremtiden.

Undersøgelsens resultater peger endvidere på, at de unge oplever, at der primært vejledes mod to forskellige indgange: erhvervsuddannelser og gymnasiale uddannelser. Mange oplever, at der i overdreven grad vejledes mod erhvervsuddannelserne, mens **gymnasiet ofte reduceres til STX**.

I forlængelse af et udpræget fokus på erhvervsuddannelserne og STX oplever informanterne, at de tre gymnasieretninger ofte reduceres til overordnede ord.

- HTX - **teknisk**
- HHX - **handel**
- STX - **almen**

Individorienteret vejledning virker

Data peger på, at der er enkelte tilfælde, hvor vejledningen har formålet at guide de unge. I de succesfulde tilfælde har vejledningen givet de unge indblik i, hvordan gymnasieretningerne vil give dem en god gymnasietid. Her er der også opnået indsigt i, hvilke videregående uddannelser hver enkelt gymnasieretning er adgangsgivende til. Informanterne beskriver, at det er vigtigt at få et **autentisk indblik i gymnasieretningen** ved for eksempel at møde nuværende elever. Dette for at den unge kan vurdere, hvorvidt de passer ind - fagligt og typemæssigt.

”

Man kan stå over for, når man er halvvejs igennem, at være i tvivl om det egentlig er det her, man vil. Og hvad kan man så bruge? Jeg tror, at selvom Yrsa lige nu har en idé om, hvad hun gerne vil, så kan hun nå at ændre retning mange gange. Det er det, vi tager snakken med hende om. Man skal også passe på, at man ikke bliver for fastlåst. Det er fint at have en idé om, hvad man gerne vil, men man skal ikke låse sig fast i forhold til valg af uddannelse senere hen.

Endvidere nævner informanterne situationer, hvor vejledere eller lærere har været gode til at tegne et levende billede af gymnasieretningen. De informanter, der ikke har oplevet at blive guidet på denne måde, peger også på, at lignende tiltag ville have været gavnlige for, at de kunne træffe beslutningen på et stabilt grundlag. Data peger på et behov for, at vejledningen giver indsigt i, **hvordan den unge kan udvikle sine egne interesser og kompetencer** på den pågældende gymnasieretning, ligesom det er vigtigt for de unge at få en forståelse af kulturen på de respektive gymnasieretninger.

Forældre vurderer relevans af gymnasieretninger

Når blikket henledes på forældrenes rolle, så afviser både de selv og de unge, at forældrene spiller en central rolle i valget. Dybdegående analyse viser dog, at forældrene generelt har relativ **stor indflydelse på uddannelsesvalget**.

Som udgangspunkt har forældrene ingen holdning og mener, at det er op til deres barn at vælge uddannelse. Når snakken falder på specifikke uddannelser forekommer det, at forældrene alligevel kommer til at vurdere, **hvorvidt deres barn vil passe ind** på de forskellige uddannelser. Her er forældrene med til at **filtrere** de unges valg, således at der kun er de mest relevante ungdomsuddannelser tilbage.

Påvirker til at vælge efter interesse, glæde og fremtidsmuligheder

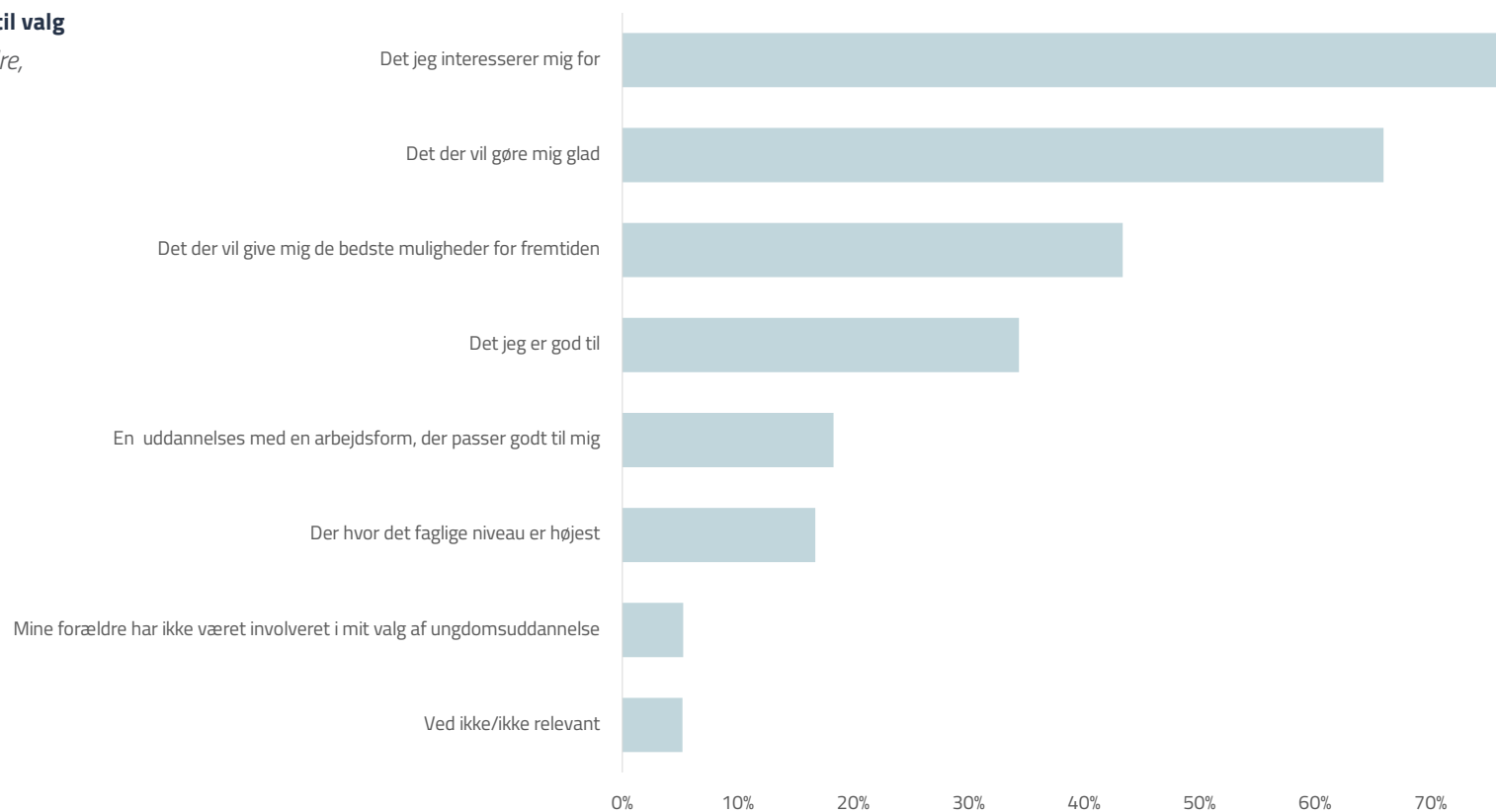
Det er vigtigt for forældrene, at deres barn vælger en uddannelse, der tilbyder faglig udvikling inden for noget, den unge **interessere** sig for. Derudover er det vigtigt at ungdomsuddannelsen gør den unge **glad** i hverdagen. Det er også vigtigt for forældrene, at uddannelsesvalget sikrer flest muligheder for fremtiden.

Figur 4. Forældres forventninger til valg

Hvilke værdier var vigtige for dine forældre, at du opfyldte ved dit uddannelsesvalg?

At jeg valgte: (vælg gerne flere)

4.900 Informanter.

Figur 4 viser, at 82 % af informanterne mener, at det har været vigtigst for deres forældre, at uddannelsesvalget faldt på noget, de interesserer sig for. For 66 % af informanternes forældre har det være vigtigt, at deres barn valgte en uddannelse, der ville gøre ham/hende glad. I forældrenes fortællinger er det særligt fremtrædende, at ungdomsuddannelsen skal **sikre adgang** til flest mulige videregående uddannelser.

Undersøgelsens resultater peger på, at forældrene ikke er opdateret på de muligheder, krav, strukturer og begrænsninger, der er aktuelle i uddannelsessystemet. Dette påpeges af både de unge og forældrene selv. Forældrenes **manglende viden** er relevant at have for øje, på baggrund af deres centrale rolle i valgprocessen. Deres viden tager udgangspunkt i et forudgående kendskab, hvor deres egen uddannelse ofte bliver referencerammen. Data viser endvidere, at 76 % af 1.g-eleverne har en eller flere forældre med en gymnasial uddannelsesbaggrund. Forældrenes samtaler med de unge tager udgangspunkt i, hvorvidt den unge vil passe ind. De mere systemprægede refleksioner overlades til den unge selv. Data viser også, at forældrene ofte **ser STX som det sikreste alternativ**, hvad fremtidsmuligheder gælder. Over halvdelen af informanterne på STX og HHX peger på, at deres forældre mente, at de burde vælge den uddannelse, de endte med at vælge. Kun 38 % af informanterne på HTX har forældre der syntes, at de burde vælge HTX. Næsten halvdelen af HTX-forældrene havde ikke en holdning til deres barns endelige valg. I forlængelse heraf nævner de unge, at deres forældre kun har **ringe kendskab til HTX**. Der er særligt et begrænset kendskab til de muligheder, HTX giver efterfølgende.

Venner og søskende bidrager til viderefortælling af ry og rygte

Af data fremgår det, at venner og søskende, herunder også andre unge mennesker, er med til at præge uddannelsesvalget omkring beslutningstidspunktet - ofte i 9. eller 10. klasse. Ifølge data har andre unge ikke direkte indflydelse på det endelige valg, men deres **fortællinger eller antagelser** om gymnasiet, eller gymnasieretningen, inddrages relativt ukritisk i de unges overvejelserforløb.

Derfor er det af afgørende betydning, hvilke fortællinger der videregives af andre unge. Det er ofte beretninger om undervisernes stil, niveau og engagement. Eller historier om de kulturer, der gør sig gældende på gymnasieretningen. Fortællinger om **sociale dynamikker, kulturer og fagenes indhold**, er i de fleste tilfælde koblet op på gymnasieretningen, hvor selve gymnasiet er mindre vigtigt.

Deltagelse i arrangementer

**Besøgsarrangementer bruges som samlebegreb for officielle arrangementer og besøgsmuligheder såsom infoaftener, infomøder, åbent hus etc. Samlebegrebet bruges, idet informanterne ikke selv skelner mellem de forskellige typer arrangementer, som gymnasierne selv gør det.*

Undersøgelsens resultater peger på, at brobygningsforløb og besøgsarrangementer* bidrager positivt til de unges beslutningsproces på forskellige tidspunkter i forløbet. **Brobygning er særligt virksomt i den tidlige fase**, hvor de unge er afsøgende på flere muligheder. Data viser, at de unge ofte er afklaret med at tage en gymnasial uddannelse relativt tidligt i forløbet. De er dog ikke sikre i valget af den specifikke gymnasieretning. **Besøgsarrangementer er særligt virksomme i den sidste fase**, hvor de unge træffer det endelige valg.

Brobygning er brugbart i overvejelsesfasen

Ifølge informanter i 1.g og brobygningselever kan brobygning bidrage til at skabe indsigt i alle de **usagte og kulturelle rammer** på gymnasieretningen eller det enkelte gymnasium. Herunder transportmuligheder og sociale fællesskaber. Resultaterne viser, at brobygning er særlig virksomhedsfuld, når de unge får mulighed for at:

- 1** Tale med elever fra gymnasiet for at høre, hvordan de oplever hverdagen og uddannelsen.
- 2** Opleve skolen i og uden for timerne for at se, hvilken hverdag man vil få.
- 3** Møde lærere som er engagerede, imødekommende og autentiske.
- 4** Afprøve de fag der er særegne for gymnasieretningen. Samt opleve at HHX og HTX kan tilbyde problemstillinger, der er virkelighedsnære og tjener et bestemt formål.

Undersøgelsens resultater peger på, at brobygning spiller en central rolle i beslutningsprocessen, fordi HHX og HTX betragtes som et relativt aktivt og målrettet valg ved siden af STX. Derfor kan brobygningsforløb **skabe klarhed hos de unge, der er i tvivl** om, hvilken gymnasieretning de skal vælge. Det er dog en forudsætning, at de ovenstående fire punkter er opfyldt, således at brobygningseleverne får mulighed for at mærke efter, om de passer ind.

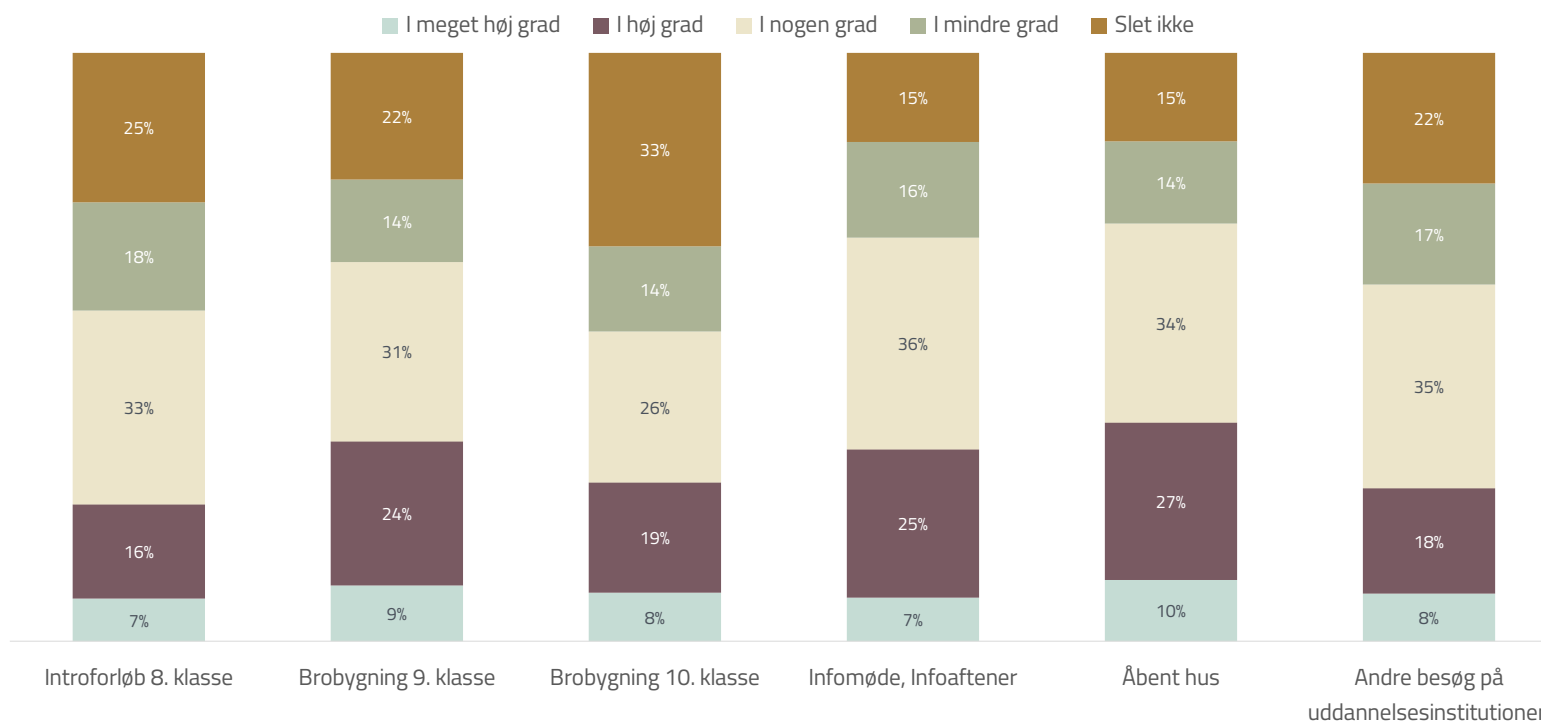
Besøgsarrangementer skaber klarhed i beslutningsfasen

Ifølge informanterne giver besøgsarrangementer mulighed for at opleve gymnasiet fra et mere strukturorienteret perspektiv - modsat brobygning der er mere individorienteret. Data viser, at det ofte er ved besøgsarrangementerne, at de unge medbringer deres forældre og bruger dem til at få bekræftet, om de passer ind. Besøgsarrangementerne bruges primært til at få indblik i **struktur og opbygning af gymnasieretningen**. Derfor er disse typer af arrangementer brugbare i den sidste del af beslutningsfasen, hvor det endelige valg træffes. Det centrale er at få **afklaring** på en række faktuelle ting og få bekræftet den endelige beslutning.

Nedenstående figur 5 viser, hvilken betydning de forskellige typer arrangementer har haft for informantens uddannelsesvalg.

Figur 5. Betydningen af deltagelse i arrangementer

*I hvilken grad har din deltagelse i arrangementer på din nuværende uddannelse haft betydning for dit valg?
4.900 informanter.*

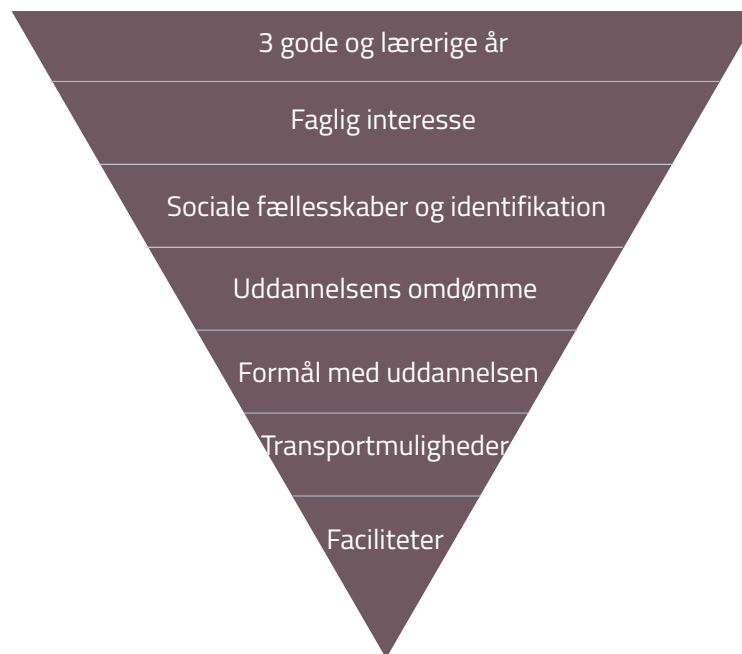

Syv kriterier for valg af gymnasieretning

Gennem analyse af undersøgelsens kvantitative og kvalitative data tydeliggøres det, at informanterne vælger gymnasieretning ud fra syv primære kriterier. Flere informanter beskriver processen som en **plus/minus-liste**, hvor der løbende tilføjes argumenter for og imod de forskellige muligheder der overvejes. De syv kriterier fremstår som en form for tragtmodel, hvor det øverste kriterium er af størst betydning. Figur 6 viser tragtmodellen for de syv kriterier.

Figur 6. Tragtmodel. 7 kriterier for valget.

Modellen er genereret med afsæt i projektets samlede data. Både kvantitative og kvalitative data der berører vigtige temaer for uddannelsesovervejelser og valg af gymnasieretning.

3 gode og lærerige år

Det overordnede budskab fra informanterne er, at de forventer og ønsker, at gymnasietiden skal give tre gode og lærerige år. Det er uanset, om eleverne overvejer HHX, HTX eller STX. Først og fremmest er det ønsket om at indgå i et **større fællesskab**, hvor man er fælles om at arbejde hen mod det samme mål. Det handler også om et ønske om at **opnå noget - både socialt og fagligt**.

”

Sidste år stod jeg og så min søster løbe efter vognen, da hun blev student. Der tænkte jeg bare, at der også må være noget med, at det sociale spiller ind. Det er fedt, at man kan være sammen om noget, man har gået og ventet på i så lang tid. Man har både opnået noget fagligt, men også noget socialt. Man har udviklet sig. Så ved man også mere, hvem man er, og hvad man vil, når man har været sammen med de her mennesker i tre år.

De tre gymnasieår betragtes som en væsentlig del af den proces, der foregår over en årrække, hvor de unge er **afsøgende på deres identitet og fremtidsplaner**. Derfor mener informanterne, at gymnasietiden er formende for deres egen person og den enkeltes fremtid. Det er derfor ikke tilstrækkeligt for informanterne at vælge en gymnasieretning med et særligt fagligt fokus, således som informanterne betragter de erhvervsgymnasiale uddannelser. Det vigtigste er at opsøge de gymnasier, som på bedste vis kan sikre, at man får tre gode og lærerige år. Dette kan, for informanterne, ikke gøres op i fagligt fokus og interesser. Det er snarere en **helhedsvurdering**, der for de fleste foregår fra cirka 7. klasse og frem til grundforløbets afslutning.

Faglig interesse

Det står højt på prioriteringslisten at få mulighed for at **udvikle sine kompetencer, talenter og interesser** indenfor bestemte fag eller faglige områder. Når man kigger på fag og studieretninger, finder man, at de unge generelt gør sig mange overvejelser om det faglige indhold på gymnasieretningerne. Man finder også, at det er af høj prioritet for dem, der vælger HHX og HTX, at der tilbydes undervisning, der **afspejler virkelige cases og behov**. Informanterne finder det også tiltalende, at de mere ordinære gymnasiefag kobles sammen med gymnasieretningens øvrige fag og det virkelighedsnære. Således opleves der et **overordnet formål** og tema på uddannelsen.

Undersøgelsens resultater viser, at det for mange informanter har været sværere at vælge studieretning end at vælge gymnasieretning eller gymnasium. Dette fordi der er flere hensyn at tage. Særligt i forhold til de sociale relationer, der dannes under grundforløbet, men også fordi at det for informanterne er **svært gennemskueligt**, hvilke muligheder og begrænsninger der er i studieretningerne, før de starter på gymnasiet. Informanter fortæller om, at det er vanskeligt at begribe studieretningerne, når man går i 9. klasse. Snakken giver først rigtig mening for de unge, når de går i en gymnasieklasse.

For nogle virker det **skræmmende** at HHX og HTX forbindes med gymnasieretninger, der kræver en udpræget faglig interesse eller målrettethed indenfor bestemte fag eller retninger. Særligt HTX forbindes med kravet om at være vidende allerede fra starten af uddannelsen. Mange beskriver dog disse forventninger og bekymringer som unødvendige, idet gymnasieelverne selv oplever at få en **grundlæggende viden**, der skaber base for videre læring.

Af den kvalitative data ses det også, at de erhvervsgymnasiale studentereksamener for nogle er et **fravalg af bestemte fag**, såvel som et tilvalg af noget andet. Den kvantitative data viser, at 64 % af undersøgelsens informanter mener, at det er 'meget vigtigt' eller 'vigtigt' at gymnasieretningen giver mulighed for at undgå bestemte fag, der er obligatoriske på de andre gymnasieretninger.

”

Der er mange herude, der minder om hinanden og ligner hinanden på flere punkter. Så det der med, at du kan føle dig som en del af en gruppe, det betyder rigtig meget. Dem der er herude er nogle, jeg kan føle mig tryk ved, og hvor jeg ikke skiller mig sygt meget ud. Det er rigtig vigtigt. Man skal kunne være sig selv, når man bruger så meget tid herovre. Det er et stort sted, når man kommer lige direkte fra folkeskolen, så derfor er det vigtigt bare at kunne slappe af.

Sociale fællesskaber og identifikation

Data viser med al tydelighed, at sociale relationer og fællesskaber indtager en vigtig plads i de unges uddannelsesovervejelser. Overordnet set beskrives det som altafgørende at have det godt på gymnasiet for overhovedet at være i stand til at gennemføre uddannelsen. Social tryk skaber derfor **grobund for læring**.

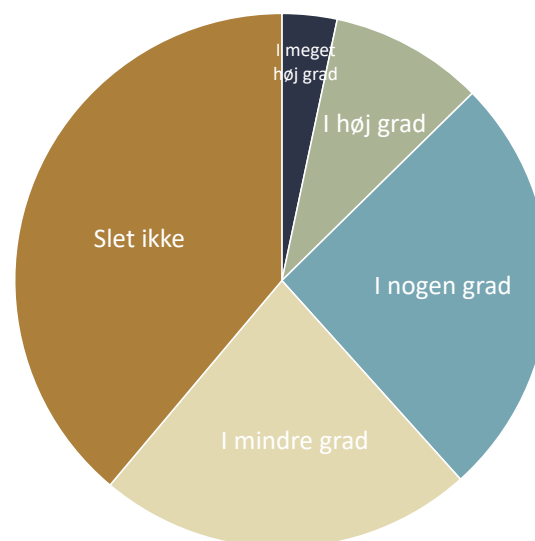
Informanterne beskriver også, hvordan de er startet på gymnasiet med tårnhøje forventninger til, hvordan deres sociale relationer vil ekspandere og udvikle sig gennem de kommende tre år. I forlængelse heraf er det vigtigt for informanterne at vælge en gymnasieretning, hvor man føler, at man **passer ind**. Der navigeres konstant efter, hvilke typer der forventes at være på de respektive gymnasieretninger. Omdømmet for hver enkelt gymnasieretning er derfor af stor betydning for uddannelsesovervejelserne.

Venner og veninders valg af uddannelse har ikke en specielt stor betydning. For nogle kan det give tryk at vide, at man kender nogen, når man starter, men det er **ikke en motivationsfaktor** for at vælge gymnasieretning eller gymnasium. Generelt beskrives det som værende mindre vigtigt at kende nogen på gymnasiet end det er at vælge noget, der har faglig interesse eller som logistisk set er mere tilgængeligt.

Nedenstående figur 7 viser, at for 39 % havde det 'slet ikke' nogen betydning for deres valg, om der var flere fra deres grundskole der valgte samme gymnasieretning.

Figur 7. Betydning af bekendte fra grundskolen

*Havde det en betydning for dig, om der var flere fra din grundskole, der valgte den samme gymnasieretning som dig?
4.900 Informanter.*

Øvrig kvantitativ data fra undersøgelsen viser, at det kun for 13 % af informanterne er 'meget vigtigt' at kende nogen på gymnasiet. Hele 40 % siger, at det er 'ikke så vigtigt' at kende nogen der, hvor man starter. I alt lader 38 % valget påvirke i en eller anden grad af, hvorvidt man kender nogen, medens valget for 59 % ikke påvirkes af andres adfærd. Ved valg af studieretning spiller vennernes valg dog en større rolle, da det sociale ofte er pejlemærke og motivationsfaktor for at vælge en bestemt studieretning.

Uddannelsens omdømme

Når man kigger på omdømme, er det først og fremmest **gymnasieretningens omdømme**, der spiller ind på informanternes uddannelsesvalg - i hvert fald for HHX og HTX. STX er i højere grad knyttet til selve skolen.

”

Man hører jo hele tiden en masse om, hvem det er, der går på hvilke gymnasier. Altså "nåååh, du er HTX'er" og så ved man bare med det samme, at folk har sat én ind i sådan en ramme.

Én jeg kender kom og spurgte mig, hvordan det er at gå her. Hun havde alle de klassiske billeder oppe i hovedet af, hvordan det var her. Så hun var faktisk allerede i tvivl, fordi hun var sådan lidt: "De der stereotyper, det er bare slet ikke mig". Men jeg ved jo godt nu, at det er ikke alle, der passer fuldstændig ind i den der stereotyp.

Resultaterne viser, at nuværende og tidligere elever spiller en vigtig rolle, og at fortællinger om de respektive ungdomsuddannelser flourer i lokalmiljøet. Det er både i grundskolerne, ved fritidsaktiviteter, fritidsjobs og andre steder, hvor de unge og forældrenes generationer bidrager til videreførelsen. Dette handler både om det faglige indhold og det sociale miljø. Det er forskelligt, hvilken betydning omdømmet har for selve beslutningen, men **forventningen om hvilke typer** der går på gymnasieretningen, påvirker hvorvidt informanterne kan se sig selv passe ind.

Formål med uddannelsen

Et vigtigt kriterie for mange informanter er at **sikre åbne muligheder** for fremtiden. Derfor forventer de unge en kontinuerlig udvikling, hvor der igennem tre år foregår en proces med at blive afklaret på ønsker og drømme for fremtiden. Som et sikkert **fundament for deres personlige identitet og faglige talenter**. Det er ønsket om at skabe faglig udvikling inden for fag, der interesserer dem. For hele 75 % af undersøgelsens informanter er det et vigtigt formål at lære noget, som de personligt finder interessant. At præstere et højt gennemsnit er også centralt. Det er 'meget vigtigt' for 21 % af informanterne at vælge en ungdomsuddannelse med mulighed for at komme ud med et højt gennemsnit, mens det for 47 % er 'vigtigt'.

Transportmuligheder

Undersøgelsen peger på, at transportmuligheder til og fra gymnasiet har betydning for, hvorvidt gymnasiet betragtes som et relevant valg. Dette kriterie ligger lidt nede i tragtmodellen, da transportmuligheder først overvejes længere henne i processen. Herved **udelukkes** en række gymnasier, idet informanterne navigerer ud fra deres bopæl, skolernes placering, offentlig transport eller øvrige transportmuligheder.

Transportmuligheder menes også at have indflydelse på mulighed for at indgå i sociale relationer og aktiviteter udenfor skoletiden.

Prædikater for HHX og HTX

Skolens faciliteter

Faciliteter på gymnasiet er det sidste tema i tragtmodellen. Det er af mindre betydning end de øvrige kriterier. Dog er det noget, de unge observerer igennem deres beslutningsproces, og det kan ende med at blive betragtet som en fordel, såfremt skolen tilbyder gode fysiske rammer. Det er særligt **undervisningslokaler, toiletter og kantine**, der er vigtigt for informanterne. Centralt står det, at de unge har blikket rettet mod faciliteter, der danner ramme om sociale aktiviteter.

På næste side ses figur 8 og 9, som viser et overblik over de prædikater, der er for henholdsvis HHX og HTX. Det er særligt forventninger til, hvilke typer der går på gymnasieretningerne.

Det er centralt at kende til prædikater for at skabe forståelse for, hvad de unge skal kunne se sig selv i for at **passe ind** på gymnasieretningen. Dette på baggrund af analyseresultater der peger på, at det er essentielt for informanterne at kunne identificere sig med de øvrige elever.

Denne information kan bruges til at **nuancere forståelsen** af de erhvervsgymnasiale uddannelser, herunder billedet af de faktiske forhold på det enkelte gymnasium eller på retningen generelt. Data viser, at det for mange vil være givtigt at opleve, at nogle prædikater er mindre iøjnefaldende end forventet. Resultaterne peger på, at dette særligt kan **be- eller afkræftes gennem oplevelser** i brobygningsforløb eller ved besøgsarrangementer.

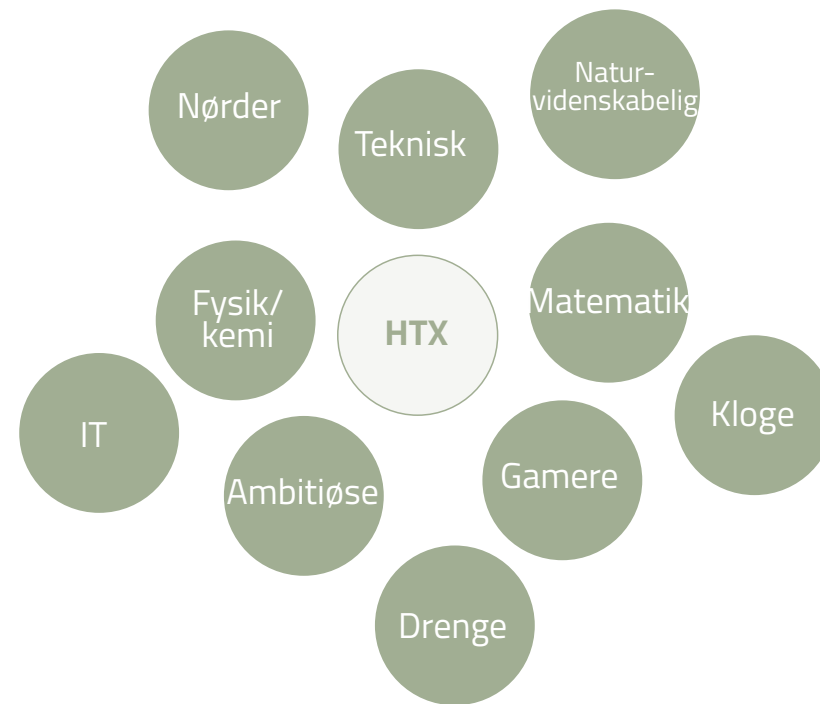
Figur 8. Prædikater for HHX

Figur genereret ud fra kvantitative og kvalitative data.

Figur 9. Prædikater for HTX

Figur genereret ud fra kvantitative og kvalitative data.

Tvivel og lettere beslutning

Slutteligt opridser undersøgelsen, hvad der skaber tvivl hos de unge, når det gælder valg af gymnasieretning. Det er vanskeligt at afgrænse én bestemt type med særlige karakteristika, der tvivler på at vælge HHX eller HTX. Undersøgelsens data viser, at der ikke identificeres tællelige eller konkrete egenskaber - og heller ikke bestemte kriterier, der kan opfyldes for at få tvivlerne til at vælge anderledes eller i en bestemt retning.

Passer jeg ind?

Undersøgelsens resultater peger på, at det er essentielt for de unge, at kunne identificere sig med den gymnasieretning, de vælger. For at vise at HHX og HTX kan være et attraktivt valg, er det derfor centralt at nuancere flere aspekter, som kan gøre de unge i tvivl om identifikationen. Det kan for eksempel handle om kønsfordelingen, faglige interesser, vægtningen af fester og sociale aktiviteter. Data viser, at det kan skabe tvivl, hvis den unge ikke får **afkræftet, at vedkommende bør passe ind i fortællinger, beskrivelser og forventninger til den stereotype elev.**

Er det faglige niveau for højt?

Informanterne peger på, at de kunne føle sig mere sikre i deres valg, såfremt de igennem beslutningsforløbet havde opnået en vis tryghed omkring det faglige niveau. Både HHX og HTX forbindes med gymnasieretninger, der kræver en vis målrettethed. Derfor har mange informanter også forventet, at et valg af de erhvervsgymnasiale uddannelser krævede en **særlig faglig motivation og viden** inden for bestemte områder. Flere beskriver, hvordan denne forventning blev afkræftet ved uddannelsesstart. Her oplevede 1.g-eleverne at få en fælles grundviden, der sikrede basen for øvrig læring på gymnasiet. Denne indsigt kunne for nogle have **afmystificeret** noget af det, som kan virke skræmmende og begrænsende ved at vælge HHX eller HTX. Det er et udpræget behov for at afkræfte, at man på forhånd behøver en plan med sin uddannelse, eller at man skal have et særligt talent eller interesse inden for et specifikt fagfelt.

STX kan vel give mig det samme?

Undersøgelsens resultater viser, at det er STX, der er alternativet for de fleste tvivlere. Ifølge data har 3.071 ud af undersøgelsens 4.900 informanter overvejet andre ungdomsuddannelser end den, de endte med at vælge. Ud af disse har 59 % overvejet STX.

Data peger på, at de unge ofte mener, at de rent fagligt og **resultatmæssigt** kan bruge en STX til det samme, som de ønsker at bruge enten HHX eller HTX til. Rent sociokulturelt og identifikationsmæssigt betragtes STX ofte som et attraktivt valg, da der hyppigt er et **stort udbud af skoler med forskellig omdømme og identifikation**. Samtidig beskrives HHX og HTX som et valg, hvor man ikke kun skal være klar til at blive identificeret med de øvrige elever på skolen, men også på selve gymnasieretningen.

Partnerskoler i projektet:

CELF
EUC Lillebælt
EUC Nordvest
EUC Syd
Frederikshavn Handelsskole
HANSENBERG
Herningsholm
Køge Handelsskole
Kold College
Learnmark
Mercantec
NEXT
Niels Brock
Roskilde Handelsskole
Rybners
Svendborg Erhvervsskole
Syddansk Erhvervsskole
TEC
Tietgen
Tradium
Tønder Handelsskole
Unord
Viden Djurs
ZBC
Aarhus Tech
I alt repræsenteret ved 63 gymnasier.

Undersøgelsen er udført af:

Ann-Sophie Frohmé Schultz
Projektkonsulent, sociolog
Danske Erhvervsskoler og -Gymnasier
asfs@deg.dk

Styregruppen består af:

- Anne Louise Mikkelsen (HANSENBERG)
- Elisabeth Damkjær (Learnmark)
- Jakob Nørgaard Hansen (Svendborg Erhvervsskole)
- Lars Havelund (Syddansk Erhvervsskole)
- Lizette Yde Frederiksen (Rybners)
- Lotte Waltersdorff-Lassen (Aarhus Tech)
- Maria Post-Kallenbach (ZBC)
- Mette Kjær Petersen (Danske Erhvervsskoler og -Gymnasier)
- Theresa Vind Nordentoft (Niels Brock)
- Trine Kynde Hovad (Syddansk Erhvervsskole)
- Ulrik Vosgerau (Tradium)

Trine Kynde Hovad, Syddansk Erhvervsskole,
har varetaget projektledelsen.